

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.15 (3327) ●

● ЧАЦВЕР, 18 КРАСАВІКА, 2013

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

“Спадчыны” ўдалы дэбют
Беларусы Тальяці святкавалі Дзень яднання народаў Беларусі і Расіі з новым гуртом **Стар. 2**

Балючае рэха вайны
Імёны нашых суайчыннікаў, якія загінулі пад час Баснійскай вайны 1992-1995 гадоў, ёсць на помніку, што ўсталяваны на вайсковых могілках у Вышаградзе **Стар. 3**

Добры шанец для таленавітых
Абласны фестываль руска-беларускага мастацтва “Адзінства” прайшоў у Самары ў дзясяты раз **Стар. 4**

ПЕРАЕМНАСЦЬ

Выцінанкі — птушкі з Бацькаўшчыны

У Дзень яднання народаў Беларусі і Расіі, які адзначаўся ў Дзяржаўным музеі гісторыі, літаратуры, мастацтва і культуры Алтая, дзеці атрымалі незабыўны “ўрок беларушчыны”

Так склалася, што нашых суайчыннікаў на Алтаі жыве шмат, хоць некаторыя з маладзейшых ужо і не ведаюць пра свае беларускія радаводныя карані. А Свята яднання мы адзначаем штогод. Вось і сёлета ў Барнауле, у Дзяржаўным музеі гісторыі, літаратуры, мастацтва і культуры Алтая, ладзілася музейнае свята для навучэнцаў 54-й школы Барнаула, прысвечанае Дню яднання народаў Беларусі і Расіі. Арганізыйныя клопаты ўзялі на сябе сумесна наша Алтайская краёвая грамадская арганізацыя “Беларускае зямляцтва на Алтаі” ды супрацоўнікі аддзела развіцця і навукова-асветніцкай работы музея.

Вядома ж, імпрэза ладзілася з улікам інтарэсаў юнай аўдыторыі. Падрыхтавалі прыгожую выставу — паказалі нашу Бацькаўшчыну праз творы дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, мастацкай літаратуры. З вялікай цікавасцю вучні глядзелі фільм пра Беларусь, яе славытыя мясціны. Потым была і добра прадуманая інтэрактыўная праграма: мы

Юным барнаўльцам расказваюць пра Беларусь многія аўтэнтчныя рэчы і кнігі

знаёмлілі дзяцей з гісторыяй, традыцыямі беларусаў.

Безумоўна, візітка-адметнасць кожнага народа, яе залаты скарб — гэта мова. Вось школьнікі Барнаула і атрымалі магчымасць пачуць, як гучыць беларуская гаворка. Быў наладжаны

своеасаблівы майстар-клас: мы чыталі вершы, прымаўкі, прыказкі па-беларуску, а дзеці спрабавалі зразумець іх сэнс па некаторых словах, падобных да рускіх. А за адно знайсці і рускамоўныя адпаведнікі. А як цікава было дзецям адгадаць нашы загадкі! Дарэчы,

юныя барнаўльцы і самі спрабавалі чытаць тэксты па-беларуску, вучыліся старанна вымаўляць нашае адметнае ў (у кароткае), мяккія гукі г і ц, захоплены разглядалі маляўнічыя нацыянальныя касцюмы, кнігі ды сувеніры, прывезеныя з Беларусі.

І яшчэ заняткаў мы прыдумалі. Паказалі хлопчыкам і дзяўчынкам, як рабіць выцінанкі. Гэта, як вядома, адзін з самых простых і надзвычай цікавых, даступных для многіх відаў прыкладнага мастацтва. Дзеці з вялікім задавальненнем асвойвалі простыя прыёмы працы з нажніцамі ды паперай — выразалі ўзор на велікоднае яйка. На ўспамін пра нашу сустрэчу, знаёмства з Беларуссю кожны з іх і ўзяў з сабой вынік свайго першага ўрока па выцінанцы. Магчыма, нехта з бацькоў, бабуль ці дзядуль, глядзячы на такую сімвалічную рэч, і сам згадае: а ў мяне ж у родзе ёсць беларускія карані... Думаю, васьм такіх выцінанкі, нібы вясновыя птушкі, прынесуць некаму добрую вестку пра родную Бацькаўшчыну.

Свята наша, было бачна, спадабалася і дзецям, і дарослым, што ўдзельнічалі ў імпрэзе. Цяпер для іх далёкая Беларусь стала бліжэй.

Сафія Антоненка,
старшыня праўлення
грамадскай арганізацыі
“Беларускае зямляцтва на Алтаі”

РОДНАЕ

Зямля і неба для творчага палёту

У Нацыянальным музеі прыроды і этнаграфіі Малдовы наладзілі персанальную выставу ўраджэнца палескай Лоеўшчыны Вячаслава Ігнаценкі

Выстаўляцца ў гэтым, адным з найстарэйшых музеяў Малдовы, ганарова і прэстыжна. І таму прыгожы веснавы вернісаж “Зямля і неба” — гэта, безумоўна, яркая падзея як у культурным жыцці Кішынёва, так і ў жыцці ўсёй беларускай дыяспары ў Малдове.

Ёсць адметнасць у гэтага, ужо трыццаць пятага персанальнага вернісажа Вячаслава Ігнаценкі. Выстава ўся быццам пранізана метафарычнасцю, бо прымеркавана да Між-

народнага дня птушак. А крылатыя стварэнні, як і сапраўднае мастацтва, былі і ёсць гэтакім пасрэднікам паміж светам людзей — і пазачасовай ісцінай. Творчасць Вячаслава да таго ж — цудоўны ўзор сапраўднага мастацтва. Яго творы ўраджаюць, клічуць супыніцца, задумацца — хай сабе і пра нешта сваё, але ж абавязкова ўзнёслае, прыгожае, сапраўднае і вечнае.

Ён, паляшук з берагоў Дняпра, заўсёды жыве ў суладдзі з прыродай, нават і ўдалечыні ад свайго Па-

Родныя вобразы Вячаслава Ігнаценкі

лесся. “Вясна. Пішу эцюд ля ракі. Вакол птушак так шмат, што могуць зачачіць

крылом. Спяваюць, цікаюць, чуваць, як кукуе зязюля. Гудуць пчолы. Лятаюць

матылькі. Жабы квакаюць на ўсе лады. Уражанне ад усяго — як быццам трапіў на канцэрт, які стварыла сама прырода. Усе радуецца вясне, пачатку жыцця. Запомнілася. Потым часта ўспамінаў. Даўно хацеў зрабіць такую выставу пейзажа, дзе адлюстравана прырода, а побач — птушкі, чуваць іх спевы, шум вясновага ветру і дажджу, раскаты грому... Карацей, каб глядач адчуваў атмосферу, у якой працаваў мастак” — лірычны эпіграф напісаў Вячаслаў Ігнаценка ў

буклеце да выставы.

І сапраўды, пераступіла я цераз парог музея — і як трапіла ў атмосферу зачаравання, ціхай прыроднай размеранасці і спакою. Класічныя пейзажы мастака, якіх амаль 60, так далікатна і гарманічна жывуць у сценах музея, нібы тыя заўсёды былі іх домам. На выставе “Зямля і неба” кожнаму ёсць на што палюбавацца. Тут і яркая прырода Малдовы, і Украіна, і, вядома, незабыўныя віды роднай Беларусі. А назвы! → **Стар. 3**

РАЗАМ

“Спадчыны” ўдалы дэбют

Беларусы Тальяці святкавалі Дзень яднання народаў Беларусі і Расіі з новым творчым гуртом

Мы ведаем, як важна знаёміць з беларускай культурай юныя таленты, і таму імкнемся ладзіць знакавыя мерапрыемствы з удзелам моладзі. Вось і цудоўнае свята да 17-х угодкаў падпісання дамовы аб стварэнні супольнасці Беларусі і Расіі актыў мясцовай грамадскай арганізацыі “Беларуская нацыянальна-культурная аўтаномія “Нёман” вырашыў правесці ў такім асяродку. Дзверы ж для нас гасцінна расчыніла 4-я тальяцінская Дзіцячая музычная школа. Ужо ў трэці раз пляцоўкай для выяўлення талентаў, сяброўскіх пачуццяў беларусаў і расіян, святкавання Дня яднання стала актавая зала школы, дзе дырэктарам заслужаны дзеяч мастацтваў Расіі, ганаровы грамадзянін Тальяці Уладзімір Свардлоў.

Гледачоў, удзельнікаў канцэртнай праграмы цёплымі словамі на беларускай мове вітала

старшыня беларускай суполкі Людміла Дзёміна. Да іх звярнуліся таксама прадстаўнікі мэрыі, а дэпутат Самарскай губернскай Думы Сяргей Філатаў уручыў Ганаровую грамоту Думы Людміле Дзёмінай, дыпламы ды Падзячныя лісты атрымалі і ўдзельнікі ансамбля “Купалінка”. А намеснік старшыні праўлення суполкі, кіраўнік дзіцячага гурта “Зорачкі” Сяргей Шылкін атрымаў дзве ўзнагароды: Падзячны ліст “За вялікі асабісты ўклад у справу ўмацавання гуманітарных сувязяў і дружэлюбных стасункаў паміж беларускім і расійскім народамі, захаванне і развіццё традыцый беларускай культуры, далучэння моладзі да духоўных каштоўнасцяў” ад мэра Сяргея Андрэева і дыплом абласной Думы “За высокі прафесіяналізм, значны ўклад у развіццё культуры і мастацтва ў Самарскай вобласці”. Былі адзна-

На тальяцінскай сцэне разам тры беларускія гурты: “Купалінка”, “Спадчына” і “Зорачкі”

чаны іншыя актывісты суполкі ды тыя, хто дапамагае нам цяпер адладжваць стасункі з Беларуссю.

Упершыню ў свяце ўдзельнічаў студэнцкі беларускі ансамбль “Спадчына”, які ўтварыўся толькі летась. Студэнты хораша праспявалі песню “Касіў Ясь канюшыну”. Здрава! Гэта ж новая творчая плынь, адметны гурт у дадатак да вядомых ужо ў рэгіёне, ды і ў Бе-

ларусі “дарослага” калектыву “Купалінка” і дзіцячага — “Зорачкі”.

У гэты дзень на сцэне музычнай школы гучалі песні на розных мовах народаў былога СССР. Артысты ж былі — з самой музычнай школы, з дзіцячага дома-школы “Адзінства”, вакальныя гурты чувашскай аўтаноміі, лігі азербайджанцаў, а таксама з армянскага, яўрэйскага і нямецкага нацыянальных цэнтраў. Гледа-

чы пабачылі беларускія і рускія народныя танцы ў выкананні харэаграфічных ансамбляў з Музычнай школы імя Балакірава. Прыемна было бачыць, калі нашы песні падхоплівалі і госці, былі ўсмешкі радасці і задавальнення.

Шмат слоў падзякі пачулі мы ад гасцей за тое, што зладзілі свята. Дзень яднання сапраўды родніць і паядноўвае людзей.

Людміла Дзёміна, г. Тальяці

ЛЮДЗІ НАВУКІ

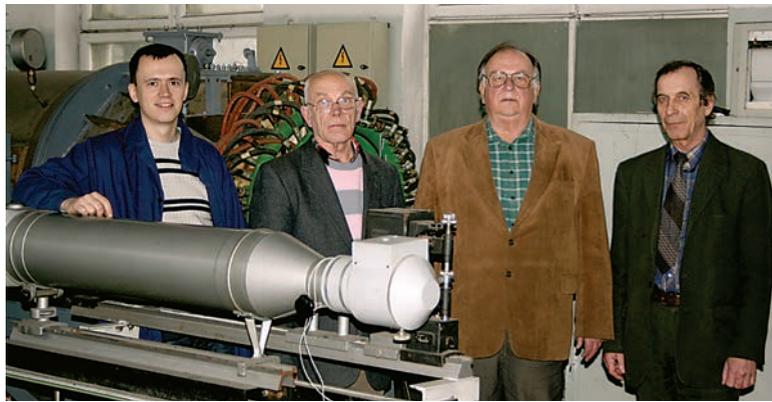
Выпрабаванне агнём

Беларускія вучоныя стварылі ўнікальную ўстаноўку для праверкі цеплавой абароны касмічных апаратаў.

Іна Ганчаровіч

Красавік — месяц “касмичны”, самы час гаварыць пра міжзорныя падарожжы. “Магчыма, нам не ўдасца наблізіць час, пра які марыць рамантыкі, і яблыні на Марсе не зацвітуць. А вось палёты туды чалавека стануць рэальнасцю”, — упэўнены вучоны Уладзімір Ермачэнка, кіраўнік аддзела плазменных аэракасмичных тэхналогій Інстытута цепла- і масаабмену імя А.В. Лыкава Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Гэта ён ствараў самыя магутныя “тарцавыя холаўскі паскаральнік” — складаную ўстаноўку, аналагаў якой няма ў свеце.

Не сакрэт: пры касмічных хуткасцях у атмасферы Зямлі гараць нават метал і камень: згадаем чалябінскі метэарыт. А вось у Мінску, цытую, “упершыню ў сусветнай практыцы вырашана праблема мадэлявання умоў, з якімі сутыкнецца цеплавая абарона касмічных апаратаў, якія ўваходзяць у атмасферу Зямлі з хуткасцямі, што перавышаюць арбітальную”. Такое заключэнне далі спецыялісты расійскага Навукова-вытворчага аб’яднання імя Лавачкіна. З’явілася магчымасць даследавання эфектыўнасці цеплааховы спусцальнага апарата. Не буду “грузіць” чытача спецтэрмінамі, а вось як выглядае пуд тэхнікі расказаю: сама была побач. Уявіце сабе невялікую ракету з мноствам трубак, праводоў, помпаў ды іншага начыння. А да яе “прыкладзены” тоны абсталявання, што занялі

Уладзімір Ермачэнка (другі справа) і яго папчелнікі

каля 200 квадратных метраў у трох узроўнях, і ўсё гэта — вышынёй з чатырохпавярховы дом! Там, патлумачылі вучоныя, ёсць трансфарматарная і кампрэсарная падстанцыя, аўтаматызаваная сістэма збору і апрацоўкі дадзеных, сістэма відэаназірання. Ну і шмат чаго іншага.

Здзівілі мяне як памеры, так і магчымасці ўстаноўкі: яна дапамагае “ўбачыць” у эксперыментальных умовах тое, з чым сутыкнецца касмічны карабель пры вяртанні на Зямлю з іншых планет. Чулі выраз “ведаў бы, дзе ўпадзеш — саломкі падклаў бы”? Абсталяванне распрацавана пад кіраўніцтвам беларускага вучонага, ураджэнца Магілёва. “Ні ў ЗША, ні ў Расіі, ні ў Кітаі такога паскаральніка няма! — заяўляе Уладзімір Сцяпанавіч. — Ён дае веды, каб падабраць матэрыял і абараніць зорныя апараты ад цеплавых удараў. А пры ўваходжанні ў атмасферу Зямлі тэмпература, якая ахутвае карабель, дасягае 20000 і больш градусаў!”

кіраўніцтвам акадэміка, канструктара ракетна-касмичных комплексаў Міхаіла Янгеля. Затым пераехаў у Мінск”.

Хутка паскаральніку ўжо 40 гадоў, а ён “заўсёды ў тэме”, як кажуць навукоўцы. Бо ў Мінску выпрабавваюцца цеплааховыя пакрыцці практычна ўсіх асноўных ракетна-касмичных сістэм, якія ствараліся ў СССР, Расіі. Ермачэнка называе серыю апаратаў “Саюз”, аўтаматычныя апараты “Марс”, ракетна-касмичную сістэму “Энергія-Буран”... Аддзел гатовы адпрацаваць цеплаабарону практычна для любога касмічнага апарата, які ўваходзіць у атмасферу нават Юпітэра ці Сатурна. А там тэмпература ўдарнай хвалі можа быць яшчэ вышэйшай.

“У бліжэйшы час мы з РКК “Энергія” будзем ствараць цеплавую абарону пілатуемага карабля новага пакалення: мяркуецца, ён зможа ажыццявіць пасадку на Месяц і вярнуцца на Зямлю. — гаворыць Уладзімір Ермачэнка. — Плануецца палёт даследчага апарата на Марс, а ў 2018-м — на Венеру. З сярэдзіны гэтага года па 2015-ы мы сумесна з НВА імя Лавачкіна спланавалі работы па стварэнні цеплааховы еўрапейскага касмічнага апарата Ехо-Mars: ён павінен даставіць марсаход на паверхню Чырвонай планеты”.

І я нічоў не перабольшу, калі зраблю такую выснову: палёты да далёкіх планет пачынаюцца ў Мінску. Даўнія мары пісьменнікаў-фантастаў дзякуючы працы вучоных, спецыялістаў становяцца рэальнасцю.

Вам карася ці фарэль?

Усё больш пакупнікоў прыцягваюць рыбныя кірмашы ў сталіцы

Звычайна кірмашы ладзяцца ў Мінску па выхадных, спецыяльна вызначаны зручныя для выязнога гандлю пляцоўкі. Робіцца гэта з удзелам профільных службаў Мінгарвыканкама, а таксама шэрагу рыбаводных гаспадарак і рыбперапрацоўчых прадпрыемстваў краіны. Аматыры паласавацца свежай рыбкай ведаюць: на кірмашах — цана ад вытворцаў, і асартымент прадукцыі там вельмі шырокі. На любы густ і кашалёк.

Што можна набыць на кірмашы? Па-першае, жывую сажалкавую рыбу, гэта пераважна карп, таўсталобік, белы амур, сом, шчупак, карась. Па-другое, даступныя і каштоўныя пароды рыб: асетр, сцерлядзь, фарэль таксама гадуюцца ў беларускіх рэчках і сажалках. Прадаецца і астуджаная азэрна-рачная рыба, а таксама вэнджана-вяленая прадукцыя, марожаныя паўфабрыкаты: філе, тушка, фарш, наборы для юшкі.

БЕЛТА

А ёсць яшчэ дэгустацыі — гэта для тых, каму ўсяго хочацца пакаштаваць, выбіраючы галоўную пакупку. Кухары з рыбаводных гаспадарак апрабавалі і цікавы “метад барацьбы” за масавага пакупніка: наведвальнікаў кірмашу завабліваюць духмянай юшкай з дымком. Смачны бонус!

РОДНАЕ

Зямля і неба для творчага палёту

(Заканчэнне.)

Пачатак на стар. 1)

Самі за сябе гавораць назвы: “Прастор”, “Вечнасць”, “Першыя ластаўкі”, “Цішыня”, “Сакавік”, “Раніца на Днястры”, “Вярба заквітнела”, “Луг”, “Узлесак”, “Цвіценне вішні”...

Прыгожы ды інтрыгуючы для шматлікіх гасцей дадатак да краявідаў майстра — інсталяцыя вернісажа “Зямля і неба”. У зале сапраўды чуюцца галасы розных беларускіх птушак. А ёсць яшчэ і птушкі папяровыя — вырабы юных вучняў мастака. Дзецям з беларускай нядзельнай школы ад 3 да 8 гадоў, і яны спецыяльна да імпрэзы стварылі жаўрукоў — першых птушак вясны. У Беларусі кажуць: гэта яны прыносяць у дзюбах ключы ад вясны. І вось, аказваецца, спачатку прыхаваным, а пасля і яўным сэнсам гэтых птушак-папярушак было — падараваць усім гасцям выставы чароўныя метафа-

Мастак Вячаслаў Ігнаценка (другі злева) лічыць сябе вучнем народнага мастака Беларусі Віталія Цвірко

рычныя Ключы ад Вясны. Падараваць іскрынку цяпла ад сэрцаў дзяцей-беларусаў Малдовы. Мяркую, і сам Вячаслаў Ігнаценка, працуючы з дзецьмі, таксама атрымаў ключы ад сэрцаў вучняў, поўных шчырасці і любові.

Па тым, як узрушана ўзіраліся госці ў палотны майстра, было бачна: мас-

так іх проста зачараваў. Дарэчы, на ўрачыстае адкрыццё выставы “Зямля і неба” прыйшлі прадстаўнікі Пасольства Беларусі у Малдове, у тым ліку пасол Вячаслаў Асіпенка і консул Аляксандр Мацукоў, прадстаўнікі беларускай, расійскай, украінскай, балгарскай і прыднястроўскай абшчын,

вядомыя дзеячы мастацтва Малдовы, Расіі ды Украіны. У імпрэзе ўдзельнічала кіраўніцтва і супрацоўнікі Нацыянальнага музея прыроды і этнаграфіі, творчая інтэлігенцыя, прадстаўнікі СМІ. “Выдатна... Велічна... Вечна... Улагоджае душу і сэрца... Непарушная цудоўная класіка!...” Гэтыя ды

іншыя словы шчырага захаплення пачула я ў шматлікіх выступленнях гасцей вернісажу. Мастаку дзякавалі за дзівосны дар, які ён зьбірае і нястомна развівае, за яго дабрачынную працу па эстэтычным, мастацкім выхаванні дзяцей.

Вячаслаў Ігнаценка з уласцівай яму прыроднай

сціпласцю дзякаваў усім за ўвагу да яго творчасці. І такімі словамі завяршыў урачыстую частку вернісажу: “15 сакавіка ў Мінску ў Нацыянальным мастацкім музеі адкрылася выстава, прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння народнага мастака БССР, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Беларусі Віталія Канстанцінавіча Цвірко. Яго творчасць — гэта класіка беларускага жывапісу, бездакорны для мяне ўзор беларускага пейзажу. Мне пашчасціла быць асабіста знаёмым з Майстрам, бачыць, як ён працуе, чужы ад яго парады, і гэта дазваляе некаторым чынам і сябе лічыць яго вучнем... А калі ў сваіх краявідах хоць крыху набліжаюся да той ступені бязмернай любові да роднай беларускай зямлі, якім былі прасякнутыя палотны Віталія Цвірко, то можна лічыць сябе і добрым пейзажыстам”.

Ганна Мазур, г. Кішынь

ПАМЯЦЬ

Балючае рэха вайны

Імёны нашых суайчыннікаў, якія загінулі пад час Баснійскай вайны 1992-1995 гадоў, ёсць на помніку, што ўсталяваны на вайсковых могілках у Вышаградзе

Яўген Дарэнскі

Для жыхароў былой Югаславіі 24 сакавіка і 6 красавіка — тужлівыя даты. Гэта дні памяці пра трагічныя падзеі ў жыцці Балканскай дзяржавы. Падзеі, пасля якіх Сацыялістычная Федэратыўная Рэспубліка Югаславія знікла з палітыка-геаграфічных карт свету, а ў выніку ўзброеных канфліктаў загінулі сотні тысяч людзей. І ўсім нам яшчэ варта ўсвядоміць: як гэта там сталася, што добрыя суседзі пераўтварыліся ў непрымырых ворагаў? Балючы ўрок для ўсіх...

Такім чынам, згадаем гісторыю. 6 красавіка 1992 года пачалася так званая Баснійская вайна — узброены міжэтнічны канфлікт на тэрыторыі Босніі ды Герцагавіны. Тая вайна скончылася толькі ў снежні 95-га і прывяла да развалу Югаславіі. Ды не паспелі Балканы акрыяць ад таго ўдару, як 24 сакавіка 1999 года пачалася ваенная аперацыя НАТА супраць Саюзнай Рэспублікі Югаславіі. Авіяцыя Паўночна-Атлантычнага блока цынічна і бязлітасна бамбіла мірныя сербскія гарады, прымушаючы Белград змірыцца са стратай часткі тэрыторыі, Косава. У той час увесь так званы цывілізаваны свет, усе заходнія дэмакратыі настроіліся супраць Сербіі — пачалася, паралельна з

ваеннымі дзеяннямі, беспрэцэдэнтная інфармацыйная вайна. Заходнія медыя-рэсурсы пераконвалі заходне-еўрапейскага і амерыканскага абыякага: сербы — не людзі, а зьяры. Ну а косяўскія албанцы — нявінныя ягняты і проста ахвяры камуна-сербскага кіднэпінга... Гэтым словам, нагадаю, называюць выкраданне людзей, пераважна дзяцей, з мэтай атрымання выкупу. А хто быў на баку сербаў? Як сказаў на нядаўняй прэс-канферэнцыі ў Мінску пасол Рэспублікі Сербія, доктар Стаян Еўціч, “Рэспубліка Беларусь была і застаецца адной з краін, якія заўсёды падтрымлівалі сербаў, ніколі не пакідалі ў бядзе”...

На жаль, мала хто ведае, што беларусы падтрымлівалі Бялград у цяжкі час не толькі на міждзяржаўным узроўні. У шэрагах абаронцаў Сербіі ваявалі і беларускія добраахвотнікі. Гэта былі не “салдаты ўдачы”, не камандзіраваныя ваенспяцы, а пераважна ідэалісты, якія свята верылі ў славянскае брацтва. На жаль, мы не ведаем, колькі менавіта выхадцаў з незалежнай Беларусі змагалася ў Босніі (1992-1995) і ў Косава (сакавік-чэрвень 1999), але вядома, што на могілках Доні Мілевічы ў паўднёвых ваколіцах сербскага Сараева пахаваныя трое нашых суайчыннікаў.

Гаўрылін Валерый Дзмітрыевіч. Нарadzіўся ў 1963 годзе ў Гродне, да 92-га жывіў у Санкт-Пецярбургу, там атрымаў вышэйшую адукацыю. Ваяваў у Прыднястроўі. У кастрычніку

ды, якая знаходзілася ў прыгарадзе Сараева. Удзельнічаў у аперацыі “Арловац” па захопе Тырнава ў ліпені 93-га, у абароне сербскай Гырбовіцы (раён Сараева). Быў паранены. Браў удзел у ды-

Помнік у Вышаградзе

92-га прыбыў на Балканы ў складзе Другога рускага добраахвотніцкага атрада, які ўвайшоў у Вышаградскую брыгаду Дрынскага корпуса. У чэрвені 93-га быў адкамандаваны ў супрацьтанкавую роту Слаўкі Алексіча, гэта трэці пяхотны батальён Першай сараеўскай брыга-

версійнай аперацыі Трэцяга рускага добраахвотніцкага атрада па падрыве аднаго з цэхаў па вытворчасці боепрыпасаў “Перамога” ў Гораджэ ў красавіку 94-га. Праходзіў службу ў складзе брыгады спецпрызначэння “Пантэры”, быў адным з самых прафесійных мінамёт-

чыкаў. Загінуў 5 красавіка 1995 года.

Петраш Юрый Сяргеевіч. Нарadzіўся ў 1967 годзе ў Беларусі. Закончыў Варонежскае вышэйшае ваеннае авіяцыйнае інжынернае вучылішча ў 90-м, у 93-м звольніўся з Узброеных Сіл у званні старшага лейтэнанта. Ваяваў у Абхазіі. Затым па ўласнай ініцыятыве прыбыў у Рэспубліку Сербскую, дзе ваяваў у разведвальна-дыверсійным атрадзе “Белыя Ваўкі”. Удзельнічаў у баявых аперацыях пад Тырнава і ў горных раёнах Трэскавіце і Белашніце. Загінуў у баі на вышыні Хум у горным раёне Трэскавіце 11 кастрычніка 1995 года ў ходзе разведвальна-дыверсійнай аперацыі.

Шкрабаў Аляксандр Уладзіміравіч. Нарadzіўся 4 красавіка 1954 года ў Гомелі, пазней сям’я пераехала ў Літву. Праходзіў тэрміновую службу ў падраздзяленнях спецпрызначэння ВМФ СССР. Ветэран баявых дзеянняў ВМФ СССР у Анголе. Пасля распаду СССР прымаў удзел у баявых дзеяннях у Абхазіі. У Рэспубліцы Сербскай ваяваў са жніўня 93-га. Камандаваў атрадам добраахвотнікаў з Расіі, Беларусі, Польшчы і Балгарыі. Удзельнічаў у баявых аперацыях па абароне сербскіх пазіцый у горным раёне Ігман, у раёнах Гырбовіца, Злацішта, ла Цырной ракі, пад Олава. Быў паранены пад час апе-

рацыі па прарыве непрыяцельскіх пазіцый ля гатэля “Осьміца” ў раёне Злацішта пад Сараева 24 студзеня 1994 года. У красавіку 94-га кіраваў дыверсійнай аперацыяй Трэцяга рускага добраахвотніцкага атрада па падрыве цэха боепрыпасаў у Гораджэ. Яму было прысвоена званне маёра чэтнікаў (воінаў Югаслаўскай арміі). Загінуў 4 чэрвеня 1994 года ў баі пад Сараева.

Варта нагадаць, што ў 2011 годзе ў горадзе Вышаградзе на вайсковых могілках быў усталяваны помнік рускім і беларускім добраахвотнікам, якія загінулі пад час Баснійскай вайны 1992-1995 гадоў. Вядома таксама, што каля 20 чалавек з агульнага ліку добраахвотнікаў, а іх было 700, якія ваявалі на сербскім баку, засталіся жывы ў Рэспубліцы Сербскай. Дарэчы, цяпер Рэспубліка Сербія — гэта тэрыторыя з сталіцай Белградом, а Рэспубліка Сербская — гэта сербскі анклаў у Босніі і Герцагавіне са сталіцай у Сараева (сербскім). Ці ёсць сярод іх беларусы — рэдакцыя невядома. Будзем рады, калі чытачы газеты, якія нешта ведаюць пра нашых суайчыннікаў-добраахвотнікаў, якія ваявалі ў Босніі і Косава, а таксама пра сем’і загінулых на Балканах нашых землякоў, паведамаць пра тое ў рэдакцыю.

СУАЙЧЫННІКІ

Добры шанец для таленавітых

Абласны фестываль руска-беларускага мастацтва “Адзінства” прайшоў у Самары ў дзясяты раз

Урачыстасць да Дня яднання народаў Беларусі і Расіі, а таксама вялікі галаканцэрт фесту сабралі сотні глядачоў і ўдзельнікаў у Цэнтры культуры і адпачынку імя Літвінава. Асноўныя арганізацыйныя клопаты ўзялі на сябе мясцовыя беларусы. Папрацавалі на славу, і Пасольства Беларусі у Расіі высока ацаніла іх намаганні: падзякі атрымалі прэзідэнт Самарскай абласной грамадскай арганізацыі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”, член Грамадскага савета па нацыянальных пытаннях гарадской акругі Самара Ірына Глуская і віцэ-прэзідэнт суполкі Мікалай Чыркі.

У чым адметнасць творчага форуму? Ці запатраба-

ваны ён у рэгіёне? На гэтыя ды іншыя пытанні адказвае Ірына Глуская.

— **Ірына Міхайлаўна, чым кіраваліся, выбіраючы назву фесту?**

— Нагадаю, што слова “адзінства” у Тлумачальным слоўніку Ожагава вызначаецца як агульнасць, поўнае падабенства, цэласць, згуртаванасць, непарыўнасць, узаемная сувязь. І ўсё гэта трапна акрэслівае сутнасць стасункаў паміж Расійскай Федэрацыяй і Рэспублікай Беларусь. У 2003-м, калі дэбютаваў фест “Адзінства”, інтэграцыйныя працэсы паміж краінамі набіралі абароты. Мы ведаем пра глыбокія гістарычныя карані нашага братэрства, пра адзінства духоўных вытокаў народаў.

Таму ўсе разам і вырашылі пад эгідай суполкі штогод у Самарскай вобласці праводзіць такі фест. Мы прысвячаем яго Дню яднання. Фестываль спрыяе папулярнасці культур славянскіх народаў, дапамагае ўсталёваць і пашыраць творчыя сувязі, а дзеці і моладзь дзякуючы яму далучаюцца да беларускіх традыцый. І, вядома ж, праз фест мы выяўляем і падтрымліваем маладыя таленты.

— **Чым быў адметны сёлетні фест?**

— Паколькі ён быў юбілейным, то і сцэнічную пляцоўку выбралі вялікую — такой раней у нас было. Упрыгажэннем фесту стала выстава дзіцячых малюнкаў, сачыненняў і рэфэ-

ратаў “У адзінстве — наша сіла”, ладзілася і віктарына з пытаннямі аб Саюзнай дзяржаве.

— **Наколькі запатрабаваны фестываль на Самарскай зямлі?**

— Мы штогод атрымліваем велізарную колькасць заявак на ўдзел у фестывалі “Адзінства”, і гэта — яскравае сведчанне яго папулярнасці, патрэбнасці. У нас, як вядома, жывуць прадстаўнікі больш чым 150 нацыянальнасцяў. А фест — гэта пляцоўка для дэманстрацыі нацыянальных культурных дасягненняў, у ім ахвотна ўдзельнічаюць дзеці розных этнасаў. Хай сабе не ўсе стануць прафесійнымі артыстамі, але адчуванне свята ў душы, я

Ірына Глуская (злева) пад час фесту “Адзінства”

ўпэўнена, зберагуць. Увогуле фестываль мастацтваў “Адзінства” — гэта заўсёды яркая і значная падзея ў культурным жыцці рэгіёна. Фест дапамагае шукаць таленты, спрыяе развіццю дзіцячай творчасці, а дзе творчасць — там і добрыя пачуцці, думкі маладых людзей, адчуванне сваёй далучанасці да важнай жыццёвай плыні. Я ўдзячна педагогам, усім удзельнікам фесту за іх працу, жаданне

зрабіць свет лепшым. Гэта ж так здорава: мы ў чарговы раз падарылі глядачам радасць сустрэчы з беларускім і расійскім мастацтвам!

Самарскія беларусы выказваюць сваю падзяку Міністэрству культуры Самарскай вобласці, абласному Дому Дружбы народаў — за падтрымку іх ініцыятывы, аказанне дапамогі ў правядзенні нацыянальных мерапрыемстваў.

Мікалай Бойка, г. Самара

ЛІНІЯ ЖЫЦЦЯ

З Чэрвеня — у бельгійскі Лювен

Высокая музыка Міколы Равенскага нараджалася ў няпростыя часы жыццёвага лёсу кампазітара

Людміла Малей

Таварыства “Беларусь — Бельгія” ладзіла вечарыну да 60-й гадавіны з дня смерці Міколы Равенскага ў Доме дружбы. Пачалі з прагляду фільма пра Брусель, сталіцу Бельгіі, багатую на помнікі архітэктуры. Прафесар Адам Мальдзіс падзяліўся ўспамінамі пра станаўленне таварыства, ля вытокаў якога ў 1996 годзе былі лекарка з Бараўлян Тамара Антановіч і брусельскі гамеапат, ураджэнец Слонімшчыны Лаўрэн Клыбік. Вясной 2001-га ў Мінску ладзіўся Беларуская-бельгійскі круглы стол, выдадзены яго матэрыялы, прычым у зборніку ёсць раздзел пра выкладчыка музыкі і спеваў Лювенскага каталіцкага ўніверсітэта Міколу Равенскага, з тэкстам спявачкі Вольгі Равенскай-Аляксееўкі, дачкі кампазітара.

Прыехала спадарыня Вольга і на сёлетнюю сустрэчу, падзялілася ўспамінамі пра бацьку, расказала, што чула пра яго ад маці ды іншых асоб. Лёс Равенскага — і як чалавека, і як музыкі — склаўся трагічна. Хоць

ён не цікавіўся і не займаўся палітыкай, ды “палітыка знайшла яго сама”: Равенскі трапіў у спіс ворагаў савецкай улады за сяброўства з пэтам Уладзімірам Дубоўкам, на вершы якога пісаў музычныя творы. Яго выключылі з Саюза кампазітараў, канфіскавалі частку рукапісаў. З ім перасталі вітацца калегі, яго, хадзілі чуткі, збіраліся арыштаваць, як раней брата

Мікола Равенскі

Антана, неўзабаве расстралянага, але — пачалася вайна. Калі Беларусь акупавалі ворагі, музыкант падаўся ў родны Чэрвень, стаў там рэгентам царкоўнага хору. У вайну старэйшую дачку кампазітара, партызанскую сувязную, гітлераўцы расстралялі, згарэў іх дом... Паўна, толькі любоў да Бога і вера дапамаглі музыку не зламаць

ца, выстаўца, напісаць яшчэ многа твораў.

У канцы вайны Равенскі аказаўся за мяжой. Ён працягваў пісаць музыку нават у лагерах для перамешчаных асоб. Вяццом яго творчай дзейнасці таго часу стаў духоўны гімн беларусаў “Магутны Божа” — ён сёння гучыць у касцёлах пасля кожнай імшы ў Беларусі ды іншых краінах. У адным з двух універсітэтаў Лювена, куды неўзабаве пераехаў беларус, ён шмат працаваў, бо ведаў: цяжкая хвароба скарачае жыццё. Кампазітар стварыў ва ўніверсітэце хор з беларускіх студэнтаў, які даваў канцэрты ў краінах Заходняй Еўропы.

Спадарыня Вольга згадала: ёй было чатыры гады, калі развіталася яна з бацькам, але праз усё жыццё адчувала духоўную сувязь з ім. У сакавіку 53-га ў яе ўзнікла вострае пачуццё тугі па ім... А праз гады даведалася: менавіта ў той час ён і памёр. Праз сорок гадоў змагла дачка паехаць у Бельгію на яго магілу. На ёй цяпер ёсць помнік, гэта работа скульптара Міхася Наўмовіча.

Птушкі вяртаюцца з выраю ў свае буслянкі

НАВАКОЛЛЕ

Буслы прылятаюць двойчы

Іна Ганчаровіч

Зацяжная зіма ўнесла карэктывы ў “расклад руху” птушак, што вяртаюцца з выраю

Ну так і хочацца назваць сёлетні сакавік месяцам-ашуканцам! Усе чакалі з ім пасля суровай зімы цяпла і святла, а ён прыйшоў — з мяцеліцай, завеемі, галалёдам... На жаль, і пералётным птушкам вельмі цяжка адаптавацца да такога надвор’я. У канцы сакавіка арнітолагі паведамлілі сенсатыўную навіну: маўляў, буслы, якія ляцелі ў Беларусь, пабачылі снег, перадумалі ды паляцелі ў Ізраіль... Аднак Ірына Самусенка, навуковы супрацоўнік лабараторыі арніталогіі Навукова-практычнага цэнтра Нацыянальнай акадэміі Беларусі па біярэсур-

сах, не такая катэгарычная ў высновах: “Частка буслоў, вядома ж, вярнулася ў тэрміны, блізкія да звычайных. Да нас у Інстытут паступілі шматлікія паведамленні аб прылёце першых буслоў у паўднёва-заходнія і паўднёвыя рэгіёны Беларусі ўжо 20-25 сакавіка. Ды паколькі вясна да нас сёлета не спяшаецца, птушкі проста прыпынілі міграцыю ці адляцелі крыху назад і чакаюць, пакуль у нас усталюецца вясновае надвор’е і яны змогуць нармальна тут харчавацца”.

Першымі, па словах спецыяліста, вярталіся дадому найбольш моцныя буслы, якія добра перазімавалі ды ўдала перанеслі міграцыю. Некаторым з іх удалося знайсці невялікія праталіны: як правіла, ля ачышчальных

збудаванняў ці на гарадскіх звалках. Зімуюць буслы далёка: у паўднёва-ўсходняй і паўднёвай Афрыцы. Для іх дзесяць тысяч кіламетраў — шлях немалы, птушкі траціць на пералёт шмат энергіі, таму ім патрэбна адразу ж аднавіць сілы. Каторым пашанцавала патрапіць на праталіны — засталіся ў Беларусі, іншыя ж адляцелі на некаторы час у больш паўднёвыя рэгіёны. “Дарэчы, мы не лічым гэта нейкай экстра-мальнай сітуацыяй, — запэўніла Ірына Самусенка. — Было б значна горш, калі б буслы прыляцелі, занялі свае гнездавыя тэрыторыі, а яшчэ і адклалі яйкі, а потым — пагоршылася б надвор’е. Паўторна прылёту буслоў у Беларусь мы чакаем у сярэдзіне красавіка”.